

Képzés és Gyakorlat

Training & Practice

19. évfolyam, 2021/1-2. szám

Képzés és Gyakorlat

A Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem Kaposvár Campus Neveléstudományi Intézetének
és a Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karának
neveléstudományi folyóirata

19. évfolyam 2021/1–2. szám

Szerkesztőbizottság

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Szerkesztők:

Pásztor Enikő, Molnár Csilla

Kloiber Alexandra, Frang Gizella, Patyi Gábor;

Kitzinger Arianna angol nyelvi lektor

Szerkesztőbizottsági tagok:

Podráczky Judit, Varga László, Belovári Anita,

Kövérné Nagyházi Bernadette, Szombathelyiné Nyitrai Ágnes, Sántha Kálmán

Nemzetközi Tanácsadó Testület

Ambrusné Kéri Katalin, Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, Pécs, HU

Andrea M. Noel, State University of New York at New Paltz, USA

Bábosik István, Kodolányi János Főiskola, Székesfehérvár, HU

Horák Rita, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka (Szerbia),

Tünde Szécsi, Florida Gulf Coast University, College of Education, Fort Myers, Florida, USA

Jaroslaw Charchula, Jesuit University Ignatianum In Krakow, Faculty of Pedagogy Krakow, PO

Suzy Rosemond, KinderCare Learning Center, Stoneham, USA

Krzysztof Biel, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Jolanta Karbowniczek, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Maria Franciszka Szymańska, Jesuit University Ignatianum in Krakow, Faculty of Education, Krakow, PO

Abdülkadir Kabadayı, Necmettin Erbakan University, A.K. Faculty of Education, Konya, TR

Szerkesztőség

Kissné Zsámboki Réka főszerkesztő

Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Kar

Képzés és Gyakorlat Szerkesztősége

E-mail: kissne.zsamboki.reka@uni-sopron.hu

9400, Sopron, Ferenczy János u. 5.

Telefon: +36-99-518-930

Web: <http://trainingandpractice.hu>

Web-mester: Horváth Csaba

Felelős kiadó: Varga László dékán

A közlési feltételeket

a <http://trainingandpractice.hu> honlapon olvashatják szerzőink

Képzés és Gyakorlat

Training and Practice

19. évfolyam, 2021/1-2. szám

Volume 19, 2021 Issue 1-2.

Jelen kiadvány az „*EFOP-3.6.1-16-2016-00018 – A felsőoktatási rendszer K+F+I szerepvállalásának növelése intelligens szakosodás által Sopronban és Szombathelyen*” című projekt támogatásával valósult meg.

RÉVÉSZNÉ PÁLFI KRISZTINA¹ – RÉVÉSZ JÓZSEF²

Érzelmi kreativitás a zenei nevelés tükrében

A Soproni Egyetem Benedek Elek Pedagógiai Karán folyamatban levő doktori kutatás, valamint a Camerata ART'issima (tagjai: Révészné Pálfi Krisztina hegedű, Révész József gordonka, Kuzsner Péter zongora) által mintegy 11 éve tartott interaktív óvodai hangversenyek, - melyek az ország mintegy 120-130 óvodáját érintik - rávilágítottak a kreativitás jelenségének egy igen érdekes területére, melyet érzelmi kreativitásként azonosítottak és írtak le. A tanulmány célja a kreativitás és a zene kapcsolatának feltárása, az összefüggések megvilágítása. Bár a kutatások még nem zárultak le és így egyfajta pilot programnak tekinthetők, elmondható, hogy az eddigi eredmények alapján képezhetik egy újfajta, az egyéni kreativitást jobban előtérbe helyező zenei nevelési koncepciónak, mely azonban a jelenleg alkalmazott kodályi elveket messzemenőig alapnak tekinti.

Bevezetés

Muzsikusként rendszeresen átélhetjük azt az örömet, érzelmi és gondolati többletet, amit csak a művészet adhat meg, tapasztaljuk a folyamatos párbeszédet ember és ember között a zene közvetítésével, hiszen a muzsika egy nyelv, egyfajta közlési forma, kommunikációs eszköz, mely alkalmas gondolataink belső életünk, érzelmeink közvetítésére. Pedagógusként első és legfontosabb célunk a zene értő szeretetének a megtanítása, hogy a zenét és tágabb értelemben a művészetet természetes közegként éljék meg a gyermekek, mert csak így válhatnak kiegyensúlyozott, egészséges lelkületű felnőttekké, magasfokú kreativitással, fejlett értelmi és érzelmi intelligenciával. A gyermekek fejlődése a legfontosabb befektetések egyike. Egy nemzet gyarapodása, a gazdaság hosszú távú kiegyensúlyozott fejlődése, csak akkor fenttartható, ha boldog, lelkiileg egyensúlyban levő, jó képességű gyerekek képezik az alapját (Varga, 2011). Saját művészetpedagógiai tapasztalatunk szerint az hozhatja meg a legjobb eredményt, ha azt komplex egységként kezelve lehetőséget biztosítunk a képzőművészet, a zene, a szabad mozgás és az egyéni irodalmi alkotások között. Ennek eléréséhez két fontos területet kell fejleszteni. Egyrészt szükséges a zene nyelvezetének elsajátítása, rendszeres zenei foglalkozások során. Más-

¹ Hegedűművész, zenepedagógus; email: revesznepalfikrisztina@gmail.com

² Gordonkaművész, tanársegéd, Soproni Egyetem, Benedek Elek Pedagógiai Kar, Művészeti és Sporttudományi Intézet; email: josefrevesz@gmail.com

részt rendkívül fontos a zene megértésének és értő szeretetének kreatív megközelítése. A kreativitás velünk együtt született, emberségünk fontos része, alapvető fontossággal bír az ember életében, lét. A kreatív folyamatok során minden gyermeknek újra meg kell mindent tanulnia előlről. A kulturális evolúcióban a gének megfelelői a mémek, melyeket információegységként minden embernek újra és újra el kell sajátítania, mert ezek a kultúra továbbadásához nélkülözhetetlenek. Ilyen értékek a nyelvek, számok, dalok, törvények, tradíciók. Egy kreatív személy ezeket átalakítja, javítja és ha ezt a javítást elég ember fogadja el, akkor a kultúra részévé válik (Csíkszentmihályi, 2014). A művészet és szűkebb értelemben a zene, - mint a művészetek egyik ága - szintén alapvető fontossággal bír az ember életében, hiszen a beszéd fejlődésével együtt a muzikalitás fejlesztése is az ember személyiséggé válásának fontos része. A zene nem kizárólag esztétikai élményt nyújt, bár ez is fontos része, hanem egy sajátos kommunikáció is, mely érzelmi rendszerünkkel függ össze (Hámori, 2016) A nyelv, mint kultúrahordozó kialakulásában is alapvető szerepe volt a zenének. Az első kommunikációk vélhetőleg a hörgéssel, üvöltéssel rokon, a természet hangjait utánzó megnyilvánulások lehettek, de az emocionális hangokból szavak, mondatok keletkeztek, dallamos nyelvvé vált, mely már alkalmas volt, még ha részlegesen is, érzelmek, emocionális és elvont fogalmak közlésére. Ez a dallamos nyelv akkor veszítette el létjogosultságát, amikor a társadalmi fejlődés során a nyelv annyira tökéletesedett, hogy cizelláltsága révén önmagában alkalmassá vált elvont gondolatok, érzelmek közvetítésére. Ez lényegében a nyelv és a zene (népzene) kettéválásának és külön úton való elindulásának kezdőpontja (Vitálová, 2003). A kreativitás egyidős az emberiséggel, ugyanakkor mechanizmusának megértése, vizsgálata csak a XIX század végén Galton (1869) kutatásaival vette kezdetét. Azonban a kutatások főképpen a kreativitás intelligenciával kapcsolatos részére irányultak. A kreativitás érzelmi vetületei már jóval kevesebb figyelmet kaptak. Írásunkban a kreativitás témakörét nem a kognitív oldalról, hanem az érzelmi fejlesztés oldaláról kívánjuk megközelíteni, így a kreativitás szegmensein belül az érzelmi kreativitásra kívánjuk a hangsúlyt helyezni. „Az érzelmi kreativitás azoknak az érzelmi szindrómáknak a fejlődése, amelyek egyszerűek és autentikusak (Averill, 1991, p. 270). Ha az érzelmeket megtanuljuk kezelni és azokat az egyéni kreativitásunkban hasznosítani, akkor jelentősen hozzájárulhatunk egyéni és társadalmi szinten, szűkebb, illetve tágabb szociális kapcsolatainkban a rugalmas és megértő konfliktuskezeléshez.

Célkitűzések

A kreativitás kutatása, megértése, fejlesztése össztársadalmi szempontból is jelentős, hiszen annak szerepe a gazdaságban, a menedzsmentben, a társadalmi együttélés minden szegmensében felértékelődött. Lassan visszaszorul a kognitív képességeket alig igénylő munka a gazdaságban, egyre inkább szükség van kisebb, vagy nagyobb mértékű kreativitásra, komplex válaszok és ötletek felhasználására a munkában (Lorenz és Lundvall, 2009). Ez a szemlélet azt az alapvető társadalmi igényt fejezi ki, hogy minél többen, lehetőleg mindenki rendelkezzen azzal a képességgel, hogy a megszokottat ne tekintse természetesnek, hanem - persze igazodva már eddig megszerzett ismereteihez-képes legyen ettől eltérően gondolkodni, alkotni, új elképzelésekkel előállni és azokat megvalósítani. Margaret Mead kutatásainak analógiájaként (Mead, 1928), ha a környezet (pedagógiai elvárások) túl sok tradicionális elvárással szabályozza az oktatás módját, akkor a kreativitás kevesebb teret kap, míg ott, ahol a kezdeményezések, a kifejezési formák nem ütköznek akadályokba. Ha az egyén a társadalmi fejlődésben betöltött szerepét nézzük, egyértelmű, hogy ennek egyik legfontosabb, alapot képző láncszeme az óvóképző és a tanítóképző. Kisgyermek korban a kreativitás nagyon magas fokot érhet el, rajzi kifejezés-módjuk, verbális és zenei eszközeik, a világ jelenségeire adott válaszaik, életszemléletük igen gyakran spontán alkotókedvben nyilvánul meg (Szabadi, Hegedűs, Hermann, 1970). Az óvodapedagógus képzés hangsúlyos része a zenei nevelés. Alapjait Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin (1974) fektette le. Semmiképpen sem kívánunk ettől eltérni, hiszen pedagógiai értéke már többszörösen bebizonyosodott. Ugyanakkor véleményünk szerint szükségessé vált a szemlélet megújítása, hiszen a módszer megalkotása óta eltelt mintegy fél évszázad jelentős változásokat hozott a társadalmi folyamatok mindegyik szegmensében. Folyamatos az igény, hogy az oktatás gyakorlatban alkalmazható tudást, képességet és ismereteket nyújtson. Az egyik ilyen alkalmazás és alkalmazkodás képességcsoport az értelmi intelligencia. Kibontakoztatása kiemelt feladat az olyan pedagógiában, amely sikerorientált és várható teljesítményre fókuszál. Azonban egy idő után megmutatkoztak e koncepció korlátjai is. Az élethelyzetek megoldásában, az intelligencia által vezérelt mentális műveletekben csak a már megszerzett tudást alkalmazhatjuk az esetleg váratlan szituációk megoldására. Ezt tudjuk használni, alkalmazni, tudunk rajta változtatni néha át is alakítani, de lényegében csak már megszerzett ismereteket alkalmazunk. Mező és Mező kutatása bizonyítja, hogy a divergens és a kreatív képességek fejlesztése a mai oktatásban gyermekcipőben jár (Mező és Mező, 2003). Jelen történelmi helyzetünkben elsősorban a kvantifikálható tudományok élveznek elsőbbséget. De nehezebben megfogható és mérhető az, hogy valaki például milyen érzékeny vagy segítőkész,

(Csíkszentmihályi, 2014). A modern korszak kezdetén a kreativitás és az intelligencia konkurenciája hangsúlyossá vált (Cropley, 1998). Kikerülhetetlenné válik az a gondolkodás, hogy olyan emberekre van szükség nagy számban, akik nem konvergensek, hanem divergensek. Az emberiség jövőjét tekintve, gazdasági, tudományos és oktatási szempontból elsődlegesnek kell tekintenünk az alkotóképesség problémáját (Rogers, 2004). Véleményünk szerint az effajta szemlélet nélkülözhetetlen a pedagógiai kreativitásban is. Az oktatásban a gyermekeket kreatív gondolkodásra, szemléletre kell tanítani. Nyilvánvaló, hogy a konvergens gondolkodás is igen lényeges, azonban újat teremteni általában divergens úton lehet, olyan gondolkodással, amely a realitás talaján mozog ugyan, de teret ad a rugalmas gondolkodásnak (Balogh, 2006). Fontos, hogy a megszerzett ismereteket kreatívan, tehát a fennálló problémák kezelésére alkalmas módon tudjuk használni, átalakítani, sőt bizonyos esetekben új stratégiákat alkalmazni. Az intelligencia és a kreativitás kapcsolatát vizsgálva kimutatható, hogy a kettő nem mindig jár együtt, azonban a zenei nevelés hatására az intelligencia és a kreativitás korrelációja megnő, szerkeztük, kapcsolatuk, egymáshoz való viszonyuk kiegyensúlyozottabbá válik (Pléh és Barkóczi, 2016). Nem áll szándékunkban az értelmi intelligencia jelentőségét kisebbiteni, csupán fel szeretnénk hívni a figyelmet arra, hogy a kreativitásban rejlő potenciál, annak fejlesztése, különösen a művészet eszközeivel a különböző élethelyzetek sikeres megoldásának eszköze lehet. Az intelligencia és a zenei nevelés kapcsolatában kimondható, hogy a rendszeres és aktív zenei nevelés hatásaként a muzikalitás és az intelligencia között kapcsolat van, egyik a másikra növelő hatással bír. Az aktív gyakorlati zenélés felgyorsítja az intellektuális fejlődést, ennek hatása különösen korai gyermekkorban követhető nyomon (Bastian, 1997).

Érzelmi kreativitás (EC)

A művészet eredményes és értékes művelésének egyik sarokpontja a gazdag érzelmi töltet. Az érzelmi kreativitás viszont az ember érzelmi életének gazdagságára utal (Ivcevic, Brackett & Mayer, 2007). Averill és Thomas-Knowles kutatásaikban úgy érvelnek, hogy ahogy a megismerési és gondolkodási megnyilvánulások lehetnek kreatívak, úgy az érzelmi reakciók és viszontválaszok is, hiszen az egyén érzelmi reakciói is igen nagy változatosságot mutatnak. Averill szerint az EC három komponensből áll össze, ezek az újdonság, hatékonyság, hitelesség (Averill, 2000). Ezt a három kritériumot Ghadri és Abdi (2010) alapján kiegészítjük egy negyedik fogalommal, a készséggel/felkészítéssel. Az újdonság (eredetiség) azt jelenti, hogy az adott válasz újszerű, szokatlan. Olyan érzelmi válasz, ami eltérő, vagy nem konvencionális (Ghadri és Abdi, 2010). Milyen érvek alapján tekinthető egy érzelmi válasz eltérőnek? Egy

olyan összehasonlítás mentén, melynek alapja lehet a személy korábbi viselkedése, vagy azon csoport szokásai, általánosan standardként bevett viselkedési, reagálási normái, melyhez a személy tartozik. Azonban az egyén képes újszerű, szokatlan érzelmek megtapasztalására (Averill, 1999).

- (1) Az érzelmileg kreatív válasz velejárója, hogy hatékony. Ennek értelmében értéket képvisel saját és mások számára is. Előnyhatásokkal kell bírnia az egyén, vagy közösség számára (Ghadri és Abdi 2010).
- (2) A hitelesség, autentikus mivolt könnyen összetéveszthető az eredetiséggel és újdonsággal. Valójában azonban arra vonatkozik, az adott érzelmi válasz a sajátunk és nem mások értékeinek, hiedelmeinek másolata (Averill, 2000). A válasz összhangban van az illető saját belső életével, gondolataival, eszmeiségével, reakciója személyes élményekből merít.
- (3) A készség/felkészültség értelmezésünkben azt jelenti, hogy az ember megérti az érzelmeket és hajlandóságot mutat arra, hogy mások érzelmeit felfedezze (Ghadri és Abdi, 2010). Az egyén képes arra, hogy megértse és elemezze a saját és a mások által közvetített érzelmi válaszokat. Így az érzelmileg kreatív válasz jelentheti egy már létező válasz hatásos alkalmazását, de megnyilvánulhat egy érzelmi kifejezés módosításában is.

Az érzelmek a kreativitáshoz sok ponton kapcsolódnak – mint segítők, védekező vagy egyszerűen, mint járulékos melléktermékek. Az emocionális érzések katalizátorként működnek, ennek hatására újszerű metaforák jöhetnek létre anélkül, hogy a végeredménybe beleavatkoznának. Ez szimbolikus formában kifejezésre juttatva zenei hangokkal, nyelvi eszközökkel, képi megjelenítéssel fejezi ki önmaga, vagy mások számára (Kőváry és mtsai, 2014).

Összegezve az érzelmi kreativitás olyan érzelmi tünetegyüttes, mely újszerű, hatékony és hiteles választ ad a bennünket érő kihívásokra. A világ gyorsan változik, legnagyobb részben az emberi felfedezéseknek köszönhetően. A túlnépesedés, a természet pusztulása, betegségek, járványok fenyegetik létünket, egzisztenciánkat, érzelmi és anyagi jólétünket. Ha ezekre a fenyegetésekre kihívásként tekintünk, más gondolkodásra és érzésekre lesz szükségünk, az érzelmi kreativitásra, nemcsak elméletben, hanem gyakorlatban megvalósítva. Az érzelem és a kreativitás két fogalmának egymás mellé helyezése talán elsőre összeférhetetlennek és ellentmondásosnak tűnhet azért, mert míg az általánosan elfogadott nézet szerint az érzelmek fölött alig van uralmunk, addig a kreativitás fogalmán a gondolkodás rugalmasságát, nyitottságát értjük, melyben az egyén képes mérlegelni. Másként megfogalmazva, az érzelmet alapvetően,

mint egy nem-kognitív, a magasabb szintű gondolkodástól független folyamatnak, míg a kreativitást egy magasan értékelt, intellektuális teljesítménynek tekintjük (Averill, 1991). Tény azonban, hogy az EC - függetlenül a sztereotípiáktól - a mindennapi életben is jelen van, ráadásul ezek az érzelmi reagálási különbségek a kultúrák közötti eltérésekben is megmutatkoznak. A bennünket érő hatásokra adott érzelmi válaszokban megmutatkozó különbségek nagy változatosságot mutatnak egyén és egyén között is. Egy adott helyzetet máshogy lát az, aki benne van és máshogy a kívülálló vagy az, aki már átélt hasonló érzelmi helyzetet. Ha abból az álláspontból indulnánk ki, hogy a szituációkra adott válaszok személyenként való eltérése nem igazi különbség, csak egy válasz variációi, de az alapvető érzelmek változtathatatlanok, állandóak, kortól, kultúrától függetlenek, akkor az érzelmi kreativitás lehetőségei nagyon korlátozottak lennének. Averill érzelmi szindrómának nevezi azokat a válaszmintákat, melyek érzések, gondolatok, cselekvési formák nyomán szerveződnek, hiszen az érzelmek nemcsak közvetítőként vannak jelen a kreatív folyamatokban, de maguk is az alkotói folyamat részévé válhatnak (Kőváry és mtsai, 2014). Az érzelmi szindrómák igen nagy változékonyságot mutatnak, ezek kevésbé biológiai, mint közvetett érzelmi elképzelésekből, hiedelmekből, szociális szabályokból, szokásrendszerekből, érzelemszabályozásokból, viselkedési normákból táplálkoznak. Az érzelmi megnyilvánulások szabályainak kulturális és egyéni különbözőségeiből eredő nagy változékonysága teszi lehetővé és eredményezi végső soron a kreativitást. Averill és Thomas-Knowles (1991) kutatásainak eredményeképp sikerült az érzelmileg kreatív személy jellemző tulajdonságait elkülöníteni, melyek Averill, J. R., Thomas-Knowles, C. (1991) nyomán összefoglalhatók:

Az érzelmileg kreatív személy:

- (1) jobban képes integrálni és kifejezni érzéseit szimbolikus formában.
- (2) több komplex értékítéletet hoz, a meghatározók szélesebb körét veszi figyelembe és kevesebb elhamarkodott következtetést von le.
- (3) mélyebbe bevonódva keresi saját emocionális élményeinek jelentését.
- (4) átgondolt módon veszi figyelembe mások érzéseit és cselekedeteit.
- (5) kevésbé van kötve előre megállapított szociális és személyes mintákhoz, illetve jobban tolerálja másokban és önmagában a konfliktuózus vonásokat.
- (6) él át legkevésbé prototipikus sajátosságokat még standard érzelmek terén is.
- (7) kihívást lát abban, amit mások fenyegetettséggént élnek meg

Összefoglalás

Mai rohanó, egymásra oda nem figyelő, fogyasztói társadalmunkban, sokkal nagyobb hangsúlyt kellene helyezni az érzelmi intelligencia kibontakoztatására és fejlesztésére, különösen kisgyermekkorban. Tapasztalataink szerint, ha a gyermek már az óvodában találkozik az érzelmi kreativitás megnyilvánulásaival az óvodapedagógus részéről, benne is megindul egy erre vonatkozó fejlődési folyamat. Könnyebben értelmezi saját -, társai és az óvodapedagógus érzelmeit, könnyebben kommunikál, jobban kezeli a konfliktusokat, elfogadóbb lesz. Ez családjában is pozitív folyamatokat indíthat el, a családtagok egymásra irányuló figyelme és megértése szempontjából. Az érzelmi kreativitás fejlesztésére a művészet a legalkalmasabb és ezen belül is a zene, amelyet kisgyermekkorban hasznos összekapcsolni más önkifejezési formákkal, mint a szabad mozgás, a festés és a verbális önkifejezés. A kisgyermekkorban zenei neveléssel foglalkozó szakemberek, óvodapedagógusok számára fontos feladat, hogy a zenei nevelés során a tárgyi tudás mellett, a muzsika érzelmi aspektusait, a zene érzelmi mondanivalóját is a pedagógia fókuszába helyezték.

SZAKIRODALOM

- Averill, J. R. (1999): Individual differences in emotional creativity: structure and correlates. *Journal of Personality* 67(2), pp. 331–371. DOI: [10.1111/1467-6494.00058](https://doi.org/10.1111/1467-6494.00058)
- Averill, J. R. (2000). Intelligence, emotion and creativity: From tracheotomy to trinity. *Handbook of emotional intelligence*. San Francisco, CA: Jossey-Bass. pp. 277–298.
- Averill, J. R., Thomas-Knowles, C. (1991): Emotional creativity. *International Review of Studies on Emotion*, Vol. 1, London, pp. 269–299.
- Balogh L. (2006): *Pedagógiai pszichológia az iskolai gyakorlatban*. Budapest: Urbis könyvkiadó:
- Bastian H. G. (1997): *Beinflusst intensive Musikerziehung die Entwicklung von Kinder*. Musikforum 86: Schott Verlag
- Cropley, A. J. (2006). Kreativität und Kreativitätsförderung. *Handwörterbuch Pädagogische Psychologie* Weinheim: Beltz. pp. 362–370.
- Csíkszentmihályi M. (2014): *Kreativitás*. Budapest: Akadémiai kiadó:
- Ghadiri, F. – Abdi, B. (2010): Factor Structure of Emotional Creativity Inventory (ECI) (Averill, 1999) Among Iranian Undergraduate students in Tehran Universities. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, pp. 51836–1840.

- Hámori J. (2016): Az emberi agy és a zene. in: Zene és egészség. In: Falus, A. (Ed) Budapest: Kossuth Kiadó. pp. 21–24
- Ivcevic, Z., Brackett, M. A. & Mayer, J. D. (2007). Emotional Intelligence and Emotional Creativity. *Journal of Personality*, 75(2), pp. 199–236. DOI: [10.1111/j.1467-6494.2007.00437.x](https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2007.00437.x)
- Kőváry Z., Jakab K., Pusztai B. Orosz G. (2014): Az érzelmi kreativitás Leltár (ECI) hazai adaptációja. *Pszichológia* 34 (4) pp. 339–362. DOI: [10.1556/Pszicho.34.2014.4.2](https://doi.org/10.1556/Pszicho.34.2014.4.2)
- Lorenz, E. és Lundvall, B. A. (2009): Creativity at work in the European Union. In: Villalba, E. (szerk.): *Measuring Creativity*. Luxembourg: OPOCE. pp. 157–181.
- Mead M.: 1928): *The role off the dance: Coming of age in Samoa*, Marrow: New York
- Mező F., Mező K. (2003): *Kreatív és iskolába jár*. Debrecen: Kocka Kör Tehetséggondozó Kulturális Egyesület.
- Pléh Cs., Barkóczy I. (2016): A kora zenei nevelés ötletesebbé és hajlékonyabbá tesz. In: Falus, A. (Ed), *Zene és egészség*. Budapest: Kossuth Kiadó. pp. 47–52.
- Rogers C. (2004): Egy kreativitáselmélet vázlat. *Valakivé válni. A személyiség születése*.
- Szabadi I., Hegedűs Gy., Hermann A. (1970): *Átmenet az iskoláskorig*. Magyar Pedagógiai Társaság
- Varga L. (2011): A legokosabb befektetés a jövőbe: a gyermeknevelés. *Magiszter*, 2011 IX. 4. Magister Kiadó. Csíkszereda. pp. 5–20.
- Vitálová Z. (2003): *Zeneterápia*. Pozsony: Méry Ratio.

RÉVÉSZNÉ PÁLFI, KRISZTINA – RÉVÉSZ, JÓZSEF
 EMOTIONAL CREATIVITY IN THE LIGHT OF MUSIC EDUCATION

The ongoing doctoral research at Benedek Elek Faculty of Pedagogy, Sopron University as well as the interactive preschool concerts held for 11 years by Camerata ART'issima (members: Krisztina Revesz Palfi, violin; Joseph Revesz, cello; Peter Kuzsner, piano), affecting about 120-130 kindergartens in the country, highlighted a very interesting area of the phenomenon of creativity, which has been identified and described as emotional creativity. The aim of the study is to explore the relationship between creativity and music and to illuminate the connections. Although the research is not yet complete and thus can be considered only as a kind of pilot program, it can be said that the results so far can form the basis of a new kind of music education concept that puts more emphasis on individual creativity, which, at the same time, considers the currently applied Kodály principles to a great extent as a base.